

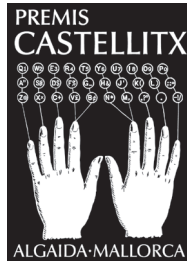
Joan Biscarri Gassió

Papallones blanques

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2024

Collecció Binària · Premis Castellitx · PC2024-N-R-0345-0294

© del text: Joan Biscarri Gassió
© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2024

Coberta, maquetació i disseny de la collecció: Bartomeu Salas Mascaró
Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida
C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79
ajuntament@ajalgaida.net
premiscastellitx@ajalgaida.net
biblioteca@ajalgaida.net
www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Joan Biscarri Gassió

Papallones blanques

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2024

JOAN BISCARRI GASSIÓ

Joan Biscarri Gassió (El Palau d'Anglesola, 1953), resideix a Balaguer, a la comarca de la Noguera.

És doctor en Psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, i ha estat professor de l'àrea de Psicologia a la Universitat de Lleida durant quaranta anys. Ha estat també vicedegà de la Facultat d'Educació, director del Departament de Pedagogia i Psicologia, i vicerector de Cultura d'aquesta universitat.

Com a escriptor, s'ha format a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès, en els cursos de Narrativa, Novel·la i Conte.

Ha guanyat diversos concursos literaris de narrativa curta, entre els quals, el Ziryab de Narrativa (2020 i 2024), el de Relats Prehistòrics de Seró Espai Transmissor (2021), el de l'Associació Badalona Poètica (2021), el Certamen Literari del Foment Martinenc (2021),

el Laurel de l'Ateneu Sanfeliuenc (2021), el Certament Literari Neus Català (2021 i 2022), el Concurs de Microrelats Vicent Pascual (2021), el Ferran Canyameres de Narracions Curtes (2022), el Concurs de Relats Breus de La Pobla Llarga (2023).

A banda de les publicacions acadèmiques, ha publicat la novel·la *No ho diguis a ningú* (Neopàtria, 2022) i el recull de contes *Ara sí que...* (Consell Insular d'Eivissa, 2022), premi de Relats Curts Joan Castelló, així com diversos relats en reculls de publicacions col·lectives (Neopàtria, 2022; Pagès Editors 2021 i 2022; Associació de Relataires en Català, 2022; Cossetània, 2023), i en publicacions no venals d'Òmnium Cultural, entre altres.

És membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana:

<https://www.escriptors.cat/autors/biscarrij>

La narració *Papallones blanques*, de Joan Biscarri Gassió, fou guardonada amb la Rosa d'Or de la Pau al 48è Premi Pere Mulet Cerdà de Narració Curta dels Premis Castelltix 2024. En foren jurats Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manilla i Miquel Serra Oliver.

Papallones blanques

NO RECORDO HAVER-ME BARALLAT MAI amb ningú, jo. Potser va ser aquest el meu pecat. Els pares em van ensenyar només a creure, i a callar, i a fer bondat, i potser sí que en vaig fer massa de bondat.

Les meves amigues van començar a sortir de festa a catorze anys, i van anar trencant els lligams familiars. Rebent alguna patacada, això sí, però anaven marcant el seu territori, com els gossos. En canvi, jo mai no vaig gosar a enfrontar-me amb el pare, em feia massa por de desfermar aquelles tempestes d'esgarips. Quan el pare s'enfadava, la mare callava i fugia cap a la cuina, a fer qualsevol feina que, de sobte, havia esdevingut urgent: fregar els plats, escorxar el conill, fer el sofregit. I jo al darrere la mare, amagada en un racó, esperant que s'acabés l'esbroncada. Per res del món hauria plantat cara a aquella fúria de l'infern, jo.

El pare no volia que sortís al carrer, malgrat que a Gósol, en aquell temps, no hi havia el perill dels cotxes. Ni tan sols per la Festa Major, a veure els nois que interpretaven el Ball de les Cosses, com feien les altres nenes. Només per anar a l'escola, o a comprar a la botiga, o a fer un encàrrec. Un dia a la setmana em deixava que portés una amiga a casa. Les tardes dels dijous ens tancàvem a l'habitació fins a l'hora de sopar. I em vaig anar quedant endarrere en tot.

Al poble tothom es coneixia, i tothom sabia que jo era la nena que mai no sortia a jugar amb les altres nenes al carrer. I després, la jove que

mai no sortia a ballar amb els nois els dissabtes. Tothom s'esperava que, amb els anys, em convertiria en la conca del poble. A la botiga les dones em miraven amb aquella cara com de pena. I a mi em feia molta ràbia.

Per això, quan el pare em va dir que hi havia un home que potser, i que em convindria, i que era una persona seriosa, un pagès ben plantat, amb propietats, un home que em podria assegurar una bona vida, jo no vaig dir res, vaig abaixar els ulls i vaig deixar que el pare anés teixint complicitats.

Un dia el Pere va venir a dinar a casa. Era un home fet i refet, uns deu anys més gran que jo. La cara rodona, com la seva panxa, galtes vermelles, cabells negres rinxolats. No es podia dir que fos cap Adonis, tanmateix, jo tampoc no en coneixia tants d'homes per poder comparar. Anava ben vestit, potser massa, vaig pensar, com si s'hagués mudat de diumenge, amb la camisa blanca cordada fins al coll.

El Pere em va mirar de resquitllada, i va encaixar amb el pare. A taula em mirava quan creia que no me n'adonava, entre mossada i mossada. Em va preguntar moltes coses, i jo no sabia si era per ser amable o si m'estava fent un examen. Quants anys tenia, si ajudava a la mare, si m'agradaven els animals, què feia els caps de setmana. No sé si vaig aprovar l'examen, però en acabar el pare es va tancar amb el Pere al despatxet on tenia la paperassa, amb dues copes i una ampolla de conyac del bo, i s'hi van estar allí gairebé una hora. Quan van sortir el Pere em va saludar amb la mà per acomiadar-se, i em va dir que fins demà.

L'endemà el Pere em va venir a buscar a mitja tarda. Vam anar a passejar, primer per l'era, i després pels carrers del poble. Quan em va agafar la mà vaig sentir alguna cosa, una cosa agradable, i el vaig deixar fer. Era el primer cop que passejava pel carrer amb un home agafat de la mà. Vaig retornar cadascun dels esguards que em llançaven les dones quan passàvem pel seu costat. Estava orgullosa de tenir un home per a mi, i no el pensava deixar escapar.

El primer cop que em va portar a casa seva, vaig rebre els petons del Pere amb una barreja de submissió i de tendresa. Aquell homenot, quan m'acaronava amb les seves manasses i em xarrupava la boca, esdevenia de sobte com un gatet, i a mi m'agradava arrencar-li aquell ronquejar de plaer. En aquells moments era jo qui manava.

Papallones blanques

El nuviatge va durar gairebé un any. La mare em va comprar roba nova perquè la lluís pel poble. Me la feia canviar cada dia, i jo ho feia, satisfeta d'exhibir-la com si fos una model de les revistes de moda. Mai no havia tingut tantes mudes, ni tants vestits per triar, com aquell blau amb floretes grogues que havia vist en passar pel davant de l'aparador. Per primer cop vaig sotjar les mirades d'enveja a les meves espatlles. El rumrum de les veus a la meva esquena em sonava encara millor que aquell ronquejar de gatet del meu Pere. Anàvem a passejar cada tarda, i a ballar els dissabtes, i per la revetlla de Sant Joan, i per la Festa Major del poble, i a la del poble de més amunt, i vaig poder recuperar les nits que havia perdut, tancada a casa com una fleuma.

El dia de les nocces, al maig, vaig estrenar el vestit més blanc que havia vist mai. Sabates blanques, blanca la corona de flors, blanca la combinació que ocultava, com un tresor, per regalar-lo al Pere aquella nit. El fotògraf ens va fer més fotos que no m'havien fet mai. A la sortida de casa, a la cerimònia, al restaurant de l'àpat, al jardí. Amb el Pere sempre al costat, agafant-me la mà, recolzant-se en la meva espatlla, petonejant-me davant la càmera amb més cura que no ho feia a casa, quan estàvem sols. Encara les guardo aquelles fotos. Me les miro de tant en tant, i em costa de reconèixer-me, allí, blanca com una papallona.

Mai no havia tingut gaire mà pels estudis, el Pere. Per això es va posar aviat a treballar amb son pare a la granja. Va aprendre aviat a llaurar amb el tractor, va ampliar el ramat de corders, i va modernitzar el corral per als porcs. Quan son pare va traspasar, el Pere, l'hereu, el major dels tres germans, ja portava la casa i conduïa el negoci familiar com si ho hagués fet tota la vida. Sabia que els germans se'l miraven amb l'enveja dels cabalers, però el Pere no es veia pas com un privilegiat, més aviat entomava amb resignació la responsabilitat d'empènyer el carro. Pencava més hores que ningú, al camp amb el tractor, a la granja amb els animals, i també al despatxet amb els comptes i la paperassa.

Les dones van quedar sempre en un segon terme, per a quan hi haguessin temps per festejar, i com que mai no arribava l'hora, es desfogava de

tant en tant amb la Berta, una mossa del poble que cobrava a tant l'hora o a preu fet, a gust del client. Com que el Pere mai no disposava de massa temps, la seva opció era sempre la d'anar per feina. Escollia qualsevol de la mitja dotzena de serveis que oferia la Berta i, en acabar, cap a casa, a donar el menjar a les verres, o a netejar el tractor, o cap a la gestoria, a dur les factures de la setmana.

El dia que el Ramon es va presentar a casa seva el va sorprendre atrafegat al femer, preparant la xisca per adobar el camp. El Pere es va disculpar pel seu aspecte, i va córrer a netejar-se les mans a la pica i a endreçar-se una mica la roba. No rebia gaires visites, el Pere, i era el primer cop que aquell pagès de l'horta d'amunt es presentava a casa seva.

Asseguts a la bancada del cobert, amb la bota de vi a l'abast, el Pere va escoltar la proposició com qui rep una oferta de compra per un cap de bestiar, i no era una mala proposta. El Ramon sabia que el Pere estava sol, que necessitava algú, que feia massa temps que no sortia amb dones, que una granja i una casa com aquella requeria dues mans més que li traguessin feina del damunt. El Pere se l'escoltava en silenci. Mai no li havien ofert una dona, i a temps complet. La Carmeta encara era jove, i estava de bon veure, l'havia vist algun cop traginant pels voltants de casa seva. I, a canvi del manteniment diari, s'estalviaria la despesa de la Berta.

El primer cop que el Pere va entrar a casa de la Carmeta, convidat pel Ramon, es va posar la millor roba que va trobar a l'armari. El vestit que duia pels casaments, i pels funerals, amb la seva camisa blanca acabada de planxar. No s'hi sentia pas còmode, com si anés disfressat d'algú que no era ell, però volia fer bona impressió a aquella noia que abaixava els ulls cada cop que se la mirava. Poc acostumat a garlar amb xicotes, va procurar donar-li conversa com va poder. Ella responia sempre estalviant les paraules, com si no gosés a deixar-les anar.

Després de taula, amb el Ramon, van acabar de tancar el tracte. Un tracte just que el Pere no va considerar massa car, només el tros que tenia al costat de l'hort del Ramon, i que deia que li feia peça per cultivar faratge per al bestiar. Mai no li va confessar que hauria estat disposat a pagar-ne un preu més car per la Carmeta.

Quan treia a passejar la seva xicota, cofoi de la seva nova adquisició, el Pere es mudava i caminava estarrufat com un pal de bandera. Amb la

Papallones blanques

mossa penjada al seu braç, repartia orgullosos somriures a tort i a dret, sabent que eren a l'ull de tothom, i que algunes fadrines envejarien que la seva Carmeta, que semblava que anava per conca, hagués sabut com enxarxar un bon hereu. D'altra banda, tot i que havia de reconèixer que aquella mossa no tenia, ni de lluny, les habilitats professionals de la Berta, ell s'hi abocava sempre que podia amb el deler de la novetat, i amb el plaer afegit de la conquesta, de la lenta lluita per vèncer les minses resistències que hi oposava la Carmeta, i de sentir que cada dia avançava una mica més en aquella guerra de trinxeres que va durar gairebé un any.

El Pere es va fer càrrec de les despeses de les noces. Volia quedar bé davant la família de la Carmeta, confirmar-los que havien fet un bon tracte. Va ser ell qui va pagar el vestit de la núvia, aquell vestit blanc com una papallona que la faria volar cap a casa seva. Pel dia del casori es va fer guar-nir pel sastre del poble. Vestit negre creuat, camisa blanca, corbatí gris marrenco i sabates enxarolades. Amb la Carmeta penjada al seu braç per fer les fotos, com el rei negre i la dama blanca. Va somriure a la càmera per deixar-ne constància a la posteritat. El testimoniatge que ell ja havia complert de bon tros la seva part de l'avinença.

La nit va ser llarga i calorosa per un mes de maig. A la Carmeta, com sempre, només li calia deixar fer, i el Pere va aprofitar l'avinentesa per fer i desfer, que d'alguna cosa li havien de servir els anys d'inversió en la Berta. Convençut del dret que s'havia guanyat, va voler deixar clar des del primer dia, i des de la primera nit, qui era qui manava en aquella casa. L'endemà començaria la feina de debò.

A trenc d'alba ja em vaig adonar que allò no seria fàcil. El Pere i un parell de galls enfurismats es van encarregar de recordar-m'ho. Em vaig llevar d'una revolada, conscient que allí començava el primer dia de la meva segona vida, i que havia de fer-ho amb ganes.

Però no m'esperava que tot seria tan gran. La casa, el magatzem, el corral de les gallines i els conills, l'era, la granja dels porcs, el tancat per les ovelles. Mai no s'acabava de resseguir totes les dependències. Dubtava si jo seria capaç de mantenir-ho tot net i a punt.

El primer dia de casada vaig acabar esgotada. Netejar, fer el menjar, rentar la roba, planxar-la, tornar a netejar, donar menjar a les gallines. De fet, les gallines van ser les úniques bèsties amb què em vaig atrevir aquell primer dia. L'endemà, el Pere ja em va ensenyar a recollir els ous, a netejar el galliner, i a tenir cura dels conills i de les gàbies. Potser era per això que havia volgut saber si m'agradaven els animals. L'hort era més fàcil, perquè ho havia fet una mica a casa. Eren els animals el que em venia més de nou.

Les primeres setmanes van ser d'aprenentatges. El Pere sabia fer de tot, només amb l'ajuda del Cisco, el jove que s'encarregava dels porcs i de les ovelles. Em costava d'acceptar que no hi havia cap dia de festa. Els caps de setmana eren el mateix, llevat que el diumenge anava a missa. Era l'única estona de tranquil·litat, on tenia temps per seure i pensar. Cada diumenge li demanava a la Verge que em donés forces per seguir. Per res del món hauria volgut que tot plegat se n'anés en orris, i que la gent pogués dir que la Carmeta no n'havia sabut prou.

Amb el temps em vaig anar adaptant a aquell ritme. El Pere va començar a espaiar les seves vestides nocturnes, i em donava més temps per descansar. Però em semblava que, com més s'apaivagaven les seves ànsies nocturnes, més feines em demanava que fes l'endemà. Em va començar a ensenyar a encarregar-me de les ovelles, a treure-les a pasturar i a tancar-les, a ajudar a parir els anyells, i a esquilar-les quan pertocava. El que em va costar més d'acostumar-m'hi va ser a sacrificar-los. Un dia li vaig dir al Pere que clavar-los el ganivet al coll fins que es dessaguessin ho trobava cruel. Ell va rebufar, em va mirar de dalt a baix i, amb un to de mestre d'escola, em va dir que no fos ruca, que els animals no patien, que no s'adonaven de res, i que, com que les bèsties no sabien que es moririen, tampoc no passaven cap ansietat. Que la seva mort era una font de vida, quan es convertien en aliments per a les persones i en adob per a la terra.

Teníem poques ocasions de parlar amb el Pere. Tota la curiositat que havia tingut durant el festeig per saber més coses de mi, semblava que s'havia esvaït de cop. Els dinars eren silencis, com els sopars. Tot just passar revista al que havia fet durant el dia, i recordar-me els deures per l'endemà. Es menjava, sense dir ni paraula, tot allò que li posava al davant, sense que mai sabés si li agradava o no. Era com donar el menjar als animals, que no et felicitaven pas pel pinso, però tampoc no es queixaven

Papallones blanques

mai, i s'hi abocaven sempre amb el mateix deler, com si fes dies que no endrapaven res.

Al cap de pocs anys jo ja m'havia acostumat a pensar molt i a dormir poc. Feinejava a la granja, endreçava la casa, tenia cura dels animals. De dia el Pere passava pel meu costat com una ombra, i a la nit s'adormia en tocar el llit i roncava com un marrà. Només la foto de dos nuvis endiu-menjats continuaven mirant-me, com el primer dia, des de la meva tauleta de nit.

Un dia, en rentar-li la roba, li vaig trobar a la butxaca un parell de gomes. Allò explicava les seves desaparicions durant el dia, quan deia que anava al cafè a jugar al dòmino amb els homes, i s'hi passava les hores. La seva dedicació a la feina de la granja havia anat minvant a mesura que jo m'havia anat encarregant de més i més tasques. Entre el Cisco i jo, teníem gairebé cobertes totes les feines amb els animals, i ell ja només es dedicava a feinejar amb el tractor. Amb prou feina el veia per casa, el Pere.

Abans de casar-nos ja circulaven pel poble les seves històries amb la Berta, i aviat va quedar clar que, al darrere d'aquella davallada dels seus desitjos nocturns, hi tornava a haver la mateixa meuca. No és que m'importés gaire l'engany que, de fet, a mi em deixava més tranquil·la per poder dormir. Només em feia ràbia que m'hagués convertit en el seu braç de feina de franc, i sense rebre'n mai cap agraïment, ni cap paraula bonica.

Mai no em vaig preocupar massa per l'excés de feina, ni pels enganys del Pere amb la Berta, o amb qui fos. L'única cosa que vaig trobar a faltar va ser la companyia d'algú amb qui compartir les suades de cada dia, la proximitat d'un alè de suport en els moments difícils, la tendresa d'una carícia sense pressa, d'una paraula amable. La sola cosa que vaig enyorar d'aquells anys va ser conviure el dia a dia amb una persona, i no només amb els animals a totes hores.

Encara amb la mel als llavis de la nit passada, el Pere va encetar la jornada amb l'embranchida d'un tractor nou de trinca. Abans de llevar-se, encara va vèncer la resistència de la Carmeta per repetir la jugada. Després la va empènyer fins a la cuina perquè li fes un bon esmorzar abans de

marxar. Havia d'acostumar-la a fer la feina des del primer dia, massa avesada durant anys a deixar córrer les hores tancada a la seva habitació, amb massa temps per rumiar ves a saber el què.

Després de donar menjar als porcs i de netejar les corralines va esperonar el Cisco perquè no s'adormís, i va dur el tractor fins a la finca gran per acabar de fer la llaurada que havia deixat a mitges per culpa del casori. Havia estat molt bé aquella festa, però li havia costat una bona morterada, i l'havia d'amortitzar. Havia de recopilar totes les factures i, abans de dur-les a la gestoria, ensenyar-les a la Carmeta perquè es fes càrrec del que havia costat tot plegat, i del deute que ella hauria de retornar amb la seva feina, no fos cas que es pensés que tot allò era de franc.

Quan a migdia va tornar a casa, el dinar encara no era a taula. Sabia que la Carmeta encara no estava avesada al ritme de la casa. Li va recordar, amb bones paraules, quina era l'hora de dinar, i que ell tenia el temps just per fer l'àpat i la becaina, abans de tornar a marxar.

A poc a poc, li va anar ensenyant a la seva dona tot el que li calia fer cada dia, amb la casa i amb l'hort, però sobretot amb els animals, que era on tot li anava més ample. Se sentia com un mestre d'escola impartint les seves lliçons magistrals quotidianament, i només exigia, a canvi, l'atenció i la concentració de la seva única alumna. Mai no li agrairia prou, la Carmeta, tot el que tindria ocasió d'aprendre del seu mestratge expert.

A mesura que ella anava passant exàmens, ell li presentava nous reptes, de l'hort a les gallines, dels conills al bestiar més gran, les ovelles, i fins i tot els porcs, que eren els que requerien més dedicació. Va ensenyar-li a tenir-ne cura, i també a sacrificar-los quan calia, i la manera de fer-ho més neta, més enllà dels seus recels de bleada assolellada amb què l'havien malcriat.

A les nits, un cop esvaïda la novetat, trobava a faltar les bones arts de la Berta, la seva manera d'escalfar els preparatius, la seva habilitat amb la llengua, aquella seva manera de remenar el cul que l'excitava tant. Igual com feia amb els animals, també en aquells afers de llit va intentar ensinistrar la Carmeta, però no semblava prou disposada a aprendre, o potser aquelles eren habilitats que no es podien professar si no es naixia amb els dots necessaris. Es podia transmetre la passió, la luxúria, el deler d'anar sempre una mica més enllà, els udols de plaer, la tremolor de les carns?, pensava el Pere. Mentre la Carmeta absorbia prou bé les seves ensenyances

Papallones blanques

pel que feia a les feines de la casa i de la granja, els seus intents alligonadors damunt dels llençols no semblaven quallar de cap manera, i les seves temptatives de complir amb el seu deure es veien sempre massa fingides.

Un dia es va presentar sense avisar a casa de la Berta. Ella, amb menys sorpresa del que hauria imaginat, el va rebre com qui torna a casa per Nadal, satisfeta de recuperar el seu millor client. La festa es va allargar fins ben entrada la nit. El Pere, en tornar a casa, es va haver d'inventar un problema amb una vaca dels veïns, als qui havia hagut d'anar a ajudar en un part difícil. Des d'aleshores, amb el pas del temps, la Berta, al llit, li va anar prenent protagonisme a la Carmeta. Amb la dona complia el que era estrictament necessari. En canvi, amb la Berta gaudia de tots els plaers prohibits, i quan semblava que el repertori s'esgotava, ella se n'inventava de nous. La combinació era perfecta.

El Pere va anar abandonant les feines de la granja i deixant-les en mans de la seva dona. Tanta inversió de temps i diners començava a donar els seus fruits. Es va començar a dedicar més a les discussions de cafè, entre partida i partida, de dòmino o de botifarra, mentre feia un parell de cigalons. Arreglar el món era cosa d'homes, i aquella també era la seva feina, la seva missió més sagrada, que cap dona no podria mai abastar, avesades com estaven a fer les feines més domèstiques. I si, a més, com amb la seva dona, no tenien ni el quefer de la criança, en alguna cosa havien d'esmerçar el seu temps i les seves energies per tal de no parar boges.

La seva dona mai no seria prou conscient del servei que ell li havia fet ensenyant-li com era la vida, amb tota la paciència del món, amb tota la voluntat i el sacrifici de qui ensenya al qui no sap. Havia aconseguit convertir aquella papallona, blanca i figaflor, amb què un dia s'havia casat, en una dona com cal, i el mèrit era només seu. Si son sogre encara fos viu, prou que n'estaria ben orgullós de la seva feina de mestre a canvi de no res.

Potser mai no li vaig saber dir, però jo li estava molt agraïda al Pere. Ell m'havia ensenyat tot el que sabia de la granja i de les bèsties. Em va costar anys d'avesar-me als costums i a les feines del camp, ho reconec. Així i tot, vaig tenir un bon mestre, pacient i exigent alhora, que fins i

tot de tant en tant m'examina, com fan els mestres amb els seus alumnes, per comprovar si jo progressava adequadament.

Amb els anys, el Pere m'havia sabut convertir gairebé en una experta en la cura dels animals. Amb les gallines i els conills, amb els corders i els porcs. Algunes coses em van costar una mica, i vaig fer patir una mica el Pere. Em costava d'assimilar, per exemple, el sacrifici del bestiar com una llei de la natura. Però ell em va fer entendre que, si les coses es fan bé, els animals no pateixen. El dia que vaig tenir el goig de presenciari la matança del porc me'n vaig acabar de convèncer. Una festa on tota la família col·laborava, fins i tot el bacó. Després d'acorar-lo amb una ràpida maniobra, tothom ajudava per especejar-lo amb solvència i polidesa, per fer-ne el mondongo. Les peces de carn, les botifarres de sang i de llengua, les llonganisses per curar, tot es repartia entre els participants. Tal com m'havia explicat el meu home, la mort de l'animal era una manera de donar vida.

Quan el Pere va desaparèixer de sobte, d'un dia per l'altre, com si se l'hagués endut una tramuntana, sense deixar cap rastre, tothom a Gósol va pensar que s'havia fugat a algun país llunyà amb alguna bagassa de luxe, qui sap si seguint la ruta del Camí dels Bons Homes que travessa el Berguedà.

Jo no em vaig atabalar. Ja havia après tot el que em calia aprendre.

Finalment, se'l va donar oficialment per desaparegut, i, malgrat els dubtes i les brames, jo vaig preferir vestir-me de dol com pertocava. Tanmateix, al cap de pocs dies de desconcert, tothom havia tornat a la normalitat. Tothom excepte la Berta que, passat un mes, encara se la veia un xic mústia. La vaig convidar a venir un dia a casa meva. Quan li vaig obrir la porta em va mirar amb aquella cara de nena rebregada que jo recordava. La vaig fer seure a la taula del menjador i vaig treure un parell de botifarrons, un de blanc i un de negre, del mondongo que havia fet dies enrere, i un bon vi, per mirar d'animar-la.

Li vaig agrair el seu ajut silenciós durant tants anys, fingint falsos plaers amb el Pere per apaivagar les seves fogors i que jo pogués defugir els seus encalços. Vaig reconèixer la seva paciència, esperant sempre el moment adequat per poder executar el nostre antic pla. Li vaig garantir que ara sí. Ara que m'havia convertit, per fi, en l'ama d'aquella casa, i de la

Papallones blanques

granja, i de totes les propietats del pobre Pere, ara podríem reprendre la nostra vella amistat de quan érem nenes, i el pare només ens deixava jugar a la meva habitació un dia a la setmana.

Vam menjar de gust aquelles viandes servides en la safata que jo havia preparat amb tanta cura, i ens vàrem veure mitja ampolla de vi negre per celebrar el nostre retrobament, ara sí, en llibertat. La Berta va assaborir especialment el botifarró de sang, tot i que li va trobar un regust estrany. Deia que li recordava alguna cosa coneguda, que no sabia el què. Jo li vaig dir que no sabia pas què podia ser, però prou que ho sabia. No li vaig voler dir res, a ella. La Berta sempre havia sigut molt aprensiva amb les coses de menjar. I amb la sang.

A la Berta mai ningú no li havia ensenyat que els animals sacrificats no pateixen, i que donen vida, que ens fan servei alimentant-nos i adobant la terra. No ho hauria entès que el Pere no havia patit gens. Ves a saber si, fins i tot, no n'hauria estat ben content de fer-nos el seu últim servei, donant-nos vida des d'aquella safata.

En acabar l'àpat ens vam tancar a l'habitació gran, que ara ja era només meva. Vaig girar cap per avall la foto dels dos nuvis empolistrats del damunt de la tauleta, i ens vam ficar al llit per reviure aquelles antigues tardes dels dijous.

I, sota els llençols blancs, vam tornar a jugar, i a fer l'amor com abans, enganxades, com dues papallones blanques.

